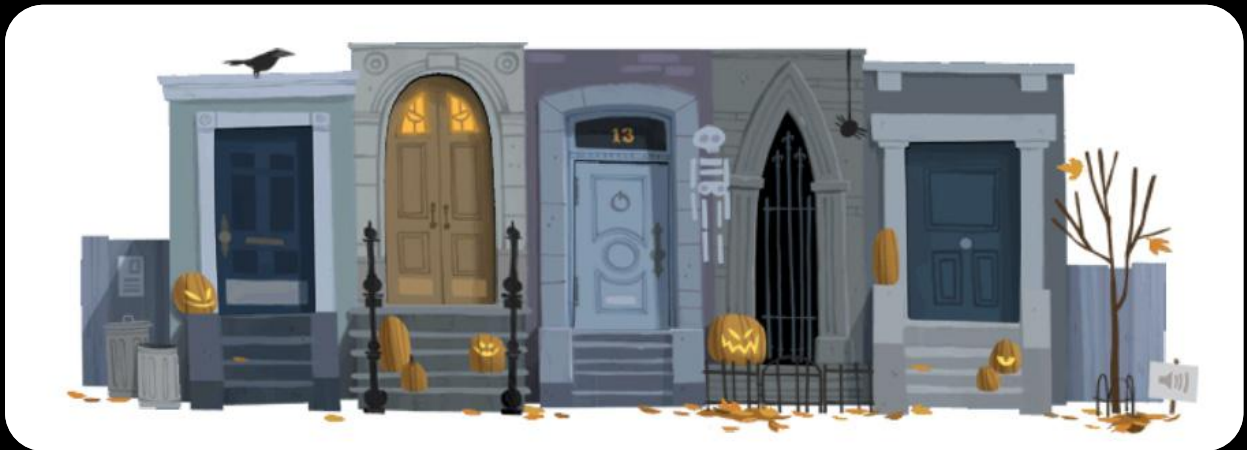

Halloween

ขอขอบคุณกระปุกดอทคอม
ภาพประกอบทางอินเทอร์เน็ต

ดูดีลของกูเกิ้ลวันนี้ เห็นแวบแรกก็ไม่ต้องเดาแล้วจ้า เพราะเป็นรูปผี
เคาะประตูบ้าน และมีฟักทองเจาะหน้าผิอย่างนี้ ก็คงจะไม่พ้นดูดีลฉลองวัน
ฮาโลวีนอย่างแน่นอน วันนี้กระปุกดอทคอมก็เลยไม่พลาด นำเรื่องราวเกี่ยวกับ
วันฮาโลวีนมาฝาก ก่อนที่ใครหลาย ๆ คนจะออกไปปาร์ตี้ในคืนนี้ มารู้จักกับ
ที่มาที่ไปของวันฮาโลวีนกันหน่อยเป็นไง ว่าแล้วไปดูกันเลยคร้าบ

รู้จักความหมายของ "ฮาโลวีน"

ในคริสต์ศาสนา นิกายคาทอลิก Halloween เป็นคำภาษาอังกฤษ เพี้ยนมาจากคำ All Hallows Eves ซึ่งแปลว่า วันก่อนวันสมโภชนักบุญทั้งหลาย โดยวิธิตัดต่อ Hallow + Eve = Halloween คำว่า

Hallow เป็นคำแองโกลแซกซัน แปลว่า ทำให้ศักดิ์สิทธิ์ ตรงกับภาษาเยอรมันว่า heiligen ในปัจจุบันนิยมใช้คำมาจากภาษาละตินว่า sanctify คำว่า Hallow ยังมีใช้ในบทสวดอธิษฐานเก่า ๆ เช่น Hallowed be thy Name [ขอพระนามจงเป็นที่สักการะ]

คำว่า Hallow ยังแปลว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้ศักดิ์สิทธิ์ นักบุญ ดังนั้น All Hallowmas จึงแปลว่า วันสมโภชนักบุญทั้งหลาย ในปัจจุบันใช้คำว่า All Saints Day คู่กับ Christmas ซึ่งแปลว่า วันสมโภชพระคริสต์หรือคริสต์มาสนั่นเอง

วันก่อนวันสมโภชคริสต์มาสมี Christmas Eve ที่นิยมเรียกว่า คืน [ก่อน] คริสต์มาส วันก่อนวันสมโภชนักบุญทั้งหลายก็มี All Hallowmas Eve ซึ่งต่อมาย่อเป็น Halloween โดยมีงานรื่นเริงและพิธีกรรมทางศาสนา เช่นเดียวกับคืนคริสต์มาส ชาวคาทอลิกพร้อมใจกันเล่นพิธีกรรมทางศาสนาไป หลังวันสมโภชนักบุญทั้งหลาย และเรียกว่า วันวิญญาณในแดนชำระ [All Souls Day] เพื่อให้คู่กับวันสมโภชนักบุญทั้งหลาย [All Saints Day]

ความเป็นมาของวันฮาโลวีน

วันฮาโลวีนของทุกปี จะตรงกับวันที่ 31 ตุลาคม เชื่อว่ามีที่มาจากวันฉลองปีใหม่ของชาวเคลต์ (Celt) ในวันที่ 1 พฤศจิกายนที่เรียกว่า

Samhain ซึ่งเป็นชื่อของเทพเจ้าแห่งความตาย ทั้งนี้ ในวันที่ 31 ตุลาคม ชาวเคลต์ (Celt) ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเผ่าหนึ่งในไอร์แลนด์ ถือกันว่าเป็นวันสิ้นสุดของฤดูร้อน และวันต่อมา คือ วันที่ 1 พฤศจิกายนเป็นวันขึ้นปีใหม่

ซึ่งในวันที่ 31 ตุลาคมนี้เองที่ชาวเคลต์เชื่อว่า เป็นวันที่มิตคนตาย และคนเป็นจะถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน และวิญญาณของผู้ที่เสียชีวิตในปีที่ผ่านมา จะเที่ยวหาร่างของคนเป็นเพื่อสิงสู่ เพื่อที่จะได้มีชีวิตขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เดือดร้อนถึงคนเป็น ต้องหาทุกวิถีทางที่จะไม่ให้วิญญาณมาสิงสู่ร่างตน ชาวเคลต์จึงปิดไฟทุกดวงในบ้าน ให้อากาศหนาวเย็น และไม่เป็นที่พึงปรารถนาของบรรดาผีร้าย และยังพยายามแต่งกายให้แปลกประหลาด ปลอมตัวเป็นผีร้าย และส่งเสียงดัง เพื่อให้ผีตัวจริงตกใจหนีหายสาบสูญไป

นอกจากนี้คันทันดังกล่าวยังเป็นคันทันเฉลิมฉลองการสิ้นสุดฤดูเก็บเกี่ยว และอาจมีการนำสัตว์ หรือพืชผลมาบูชาญีให้กับเหล่าภูติผี และวิญญาณด้วย หลังจากคันทันนั้นไฟทุกดวงจะถูกดับ และจุดขึ้นใหม่ด้วยไฟศักดิ์สิทธิ์ของชาวเคลต์

บางตำนานยังเล่าถึงขนาดว่า มีการเผา "คนที่คิดว่าถูกผีร้ายสิง"

เป็นการเชือดไก่ให้ผีกลัวอีกต่างหาก แต่นั่นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนคริสตกาล ที่ความคิดเรื่องผีสาวยังฝังรากลึกในจิตใจมนุษย์ ต่อมาในศตวรรษแรกแห่งคริสตกาล ชาวโรมันรับประเพณีฮาโลวีนมาจากชาวเคลต์ แต่ได้ตัดการเผาร่างคนที่ถูกผีสิงออก เปลี่ยนเป็นการเผาหุ่นแทน

ในสมัยต่อชาวโรมันคาทอลิกต้องการกำจัดพิธีเฉลิมฉลอง ของกลุ่มชนนอกศาสนาคริสต์เหล่านี้ สันตะปาปา Gregory ที่ 4 จึงได้กำหนดวันที่ 1 พฤศจิกายนให้เป็นวันเฉลิมฉลอง All Saints Day หรือ All Hallows Day สำหรับชาวคริสต์เพื่อระลึกถึงนักบุญ และผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่การเฉลิมฉลองในคืนวันที่ 31 ตุลาคมหรือ Hallowds Eve ก็ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน แต่ชื่อเรียกได้เพี้ยนไปเป็น Halloween

กาลเวลาผ่านไป ความเชื่อเรื่องผีจะสิงสร้างมนุษย์เสื่อมถอยลงตามลำดับ ฮาโลวีนจึงกลายเป็นเพียงพิธีการ การแต่งตัวเป็นผี แม่มด สัตว์ประหลาดตามแต่จะสร้างสรรค์กันไป

จากอังกฤษสู่อเมริกา

เดิมเทศกาลฮาโลวีนจัดขึ้นในประเทศอังกฤษ ไอร์แลนด์ สกอตแลนด์ และประเทศข้างเคียงเท่านั้น แต่เมื่อชาวไอริช และชาวสกอตอพยพไปตั้งหลักแหล่งในสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษที่ 1840 ก็นำเอาประเพณีนี้ไปปฏิบัติด้วย ปรากฏว่าถูกใจชาวอเมริกันทุกเชื้อชาติ จึงปฏิบัติตามกันอย่างจริงจังตลอดมา และตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ก็กลายเป็นเทศกาลประจำชาติมาจนทุกวันนี้

กิจกรรมในวันฮาโลวีน

การฉลองวันฮาโลวีนนิยมจัดกันในสหรัฐอเมริกา ไอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร แคนาดา และยังมีในออสเตรเลีย กับนิวซีแลนด์ด้วย รวมถึงประเทศอื่นในทวีปยุโรปก็นิยมจัดงานวันฮาโลวีนเพื่อความสนุกสนาน ในประเทศทางตะวันตก เด็ก ๆ จะแต่งกายเป็นภูตผีปีศาจพากันชักชวนเพื่อนฝูงออกไปงานฉลอง เรียกว่า การเล่นเกม Trick or Treat (หลอกหรือเลี้ยง) คือการเดินเคาะประตูขอขนมตามบ้าน

เคล็ดลับอย่างหนึ่งของเทศกาลฮาโลวีน นอกจากเคาะประตูขอขนมตามบ้านต่าง ๆ แล้ว ยังมีการนำ แอปเปิล กับเหรียญชนิดหกเพนนีใส่ลงในอ่างน้ำ หากใครสามารถแยกแยะของสองอย่างนี้ ออกจากกันได้ด้วยการใช้ปากคาบเหรียญขึ้นมา และใช้ส้อมจิ้มแอปเปิ้ลให้ติดเพียงครั้งเดียวถือว่าผู้นั้นจะโชคดีตลอดปีใหม่ที่กำลังมาถึง

ทางด้านสาวอังกฤษสมัยก่อนจะออกไปหว่านและไถกลบเมล็ดป่านชนิดหนึ่งในยามเที่ยงคืนของวันฮาโลวีน พร้อมกับเสียงสัจธรรมอันสูงส่งด้วยการท่องคาถาว่า "เจ้าเมล็ดป่านที่ข้าหว่านจงช่วยบันดาลให้ผู้ที่จะมาเป็นคู่ชีวิตของข้าปรากฏตัวให้เห็น" หลังจากนั้นลองเหลียวมองผ่านบ่าด้านซ้ายของตนเองดู ก็จะได้เห็นนิมิตเรื่อนร่างของผู้ที่จะมาเป็นสามีในอนาคตของตน [นี่คือความเชื่อของสาว ๆ อังกฤษ]

การเล่น Trick or Treat

สำหรับประเพณี ทริกออร์ทริต (Trick or Treat แปลว่า หลอกหรือเลี้ยง) นั้น เริ่มขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ 9 โดยชาวยุโรป ซึ่งถือว่า วันที่ 2 พฤศจิกายน เป็นวัน "All Souls" พวกเขาจะเดินร้องขอ "ขนมสำหรับวิญญาณ"

[soul cake] จากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง โดยเชื่อว่า ยิ่งให้ขนมเค้กมากเท่าไร วิญญาณของญาติผู้บริจาคก็ได้รับผลบุญ ทำให้มีโอกาสขึ้นสวรรค์ได้มากเท่านั้น

ประเพณีทริกออร์ทริต ในสหรัฐอเมริกา คือ การละเล่นอย่างหนึ่งที่เด็ก ๆ เฝ้ารอคอยในวันฮาโลวีน ตามบ้านเรือนจะตกแต่งด้วยโคมไฟฟักทอง และตุ๊กตาหุ่นฟางที่เป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลประเพณีเก็บเกี่ยว (Harvest) ในช่วงเดียวกันนั้น แต่ละบ้านจะเตรียมขนมหวานที่ทำเป็นรูปเม็ดข้าวโพดสีขาวเหลือง ส้มในเม็ดเดียวกัน เรียกว่า Corn Candy และขนมอื่น ๆ ไว้เตรียมคอยทำ

ส่วนเด็ก ๆ ในละแวกบ้านก็จะแต่งตัวแฟนซี เป็นภูตผีมาเคาะตามประตูบ้าน โดยเน้นบ้านที่มีโคมไฟฟักทองประดับ (เพราะมีความหมายโดยนัยว่าต้อนรับพวกเขา) พร้อมกับถามว่า "Trick or treat?" เจ้าของบ้านมีสิทธิที่จะตอบ treat ด้วยการยอมแพ้ มอบขนมหวานให้ภูตผี (เด็ก) เหล่านั้น ราวกับว่า ช่างน่ากลัวเหลือเกิน หรือเลือกตอบ trick เพื่อทำกายให้ภูตผีเหล่านั้น อาละวาด ซึ่งก็อาจเป็นอะไรก็ได้ ตั้งแต่แลบลิ้นปลิ้นตาหลอกหลอน ไปจนถึงชั้น

ทำลายข้าวของเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วอาจจบลงด้วยการ treat เด็ก ๆ ด้วยขนมในที่สุด

ในสมัยโบราณมีการกล่าวขานกันว่าเด็ก ๆ ไม่ได้ขนม จะแกล้งเจ้าของบ้าน เช่น ไล่ไข่ดิบในตุ๋นจดหมายในคืนเทศกาลฮาโลวีน คนส่วนใหญ่จึงมีขนมและลูกกวาดเตรียมไว้เพื่อจะไม่ต้องโดนผี (เด็ก ๆ) แกล้ง

และที่ขาดไม่ได้สำหรับเทศกาลฮาโลวีนเลย คือ การประดับประดาแสงไฟ และการแกะสลักฟักทองเป็นโคมไฟ เจาะทำตารมุก และปากที่แสบเยิ้ม เรียกว่า แจ็ก-โอ'-แลนเทิร์น (jack-o'-lantern)

ตำนานแกะสลักฟักทอง แจ็ก-โอ'-แลนเทิร์น (jack-o'-lantern)

ตำนานที่เกี่ยวกับฟักทองนั้น เป็นตำนานพื้นบ้านของชาวไอริช กล่าวถึง แจ็คจอมตืด ซึ่งเป็นนักเล่นกลจอมขี้เมา วันหนึ่งเขาหลอกล่อปีศาจขึ้นไปบนต้นไม้และเขียนกากบาทไว้ที่โคนต้นไม้ ทำให้ปีศาจลงมาไม่ได้ จากนั้นเขาได้ทำข้อตกลงกับปีศาจ "ห้ามนำสิ่งไม่ดีมาหลอกล่อเขาอีก" แล้วเขาจะปล่อยปีศาจลงจากต้นไม้ เมื่อแจ็คตายลง เขาปฏิเสธที่จะขึ้นสวรรค์ เพราะเขามีความผิดไปในทางของความชั่วร้าย ขณะเดียวกันปฏิเสธที่จะลงนรก เพราะเขาได้ทำข้อตกลงกับปีศาจไว้ ปีศาจจึงให้ถ่านที่กำลังคุแก่เขา เพื่อให้เขาใช้นำทางไปในทางที่มืดมิด และหนาวเย็น และแจ็คได้นำถ่านนี้ใส่ไว้ในหัว

ผักกาดเทอนิฟที่ถูกเจาะให้กลวง เพื่อให้ไฟลุกโชติช่วงได้นานขึ้น

ชาวไอริชจึงแกะสลักหัวผักกาดเทอนิฟ และใส่ไฟในตำนาน อันเป็นอีกสัญลักษณ์ของวันฮาโลวีน เพื่อระลึกถึง "การหยุดยั้งความชั่ว" Trick or Treat เพื่อส่งผลบุญให้กับญาติผู้ล่วงลับ และพิธีทางศาสนาเพื่อทำบุญวันปีใหม่ แต่เมื่อมีการฉลองฮาโลวีนในสหรัฐอเมริกา ชาวอเมริกันพบว่าฟักทองหาง่ายกว่าหัวผักกาดมาก จึงเปลี่ยนมาใช้ฟักทองแทน

เครื่องดื่มวันฮาโลวีน

โดยธรรมเนียมแล้ว วันฮาโลวีน เป็นวันที่ถือศีล และไม่ดื่มสุราหรืออาหารฟุ่มเฟือย อาจมีโซลเค้ก (Soul Cake) ซึ่งเป็นขนมตามธรรมเนียมดั้งเดิมของงานวันฮาโลวีน หรือ อาหาร ที่ไม่ใช่เนื้อ และเมื่อได้รับโซลเค้กให้สวดภาวนาแก่ผู้ล่วงลับเป็นการตอบแทน [อย่างไรก็ดี นี่เป็นละครในงานวัน "ฮาโลวีน" ไม่ใช่พิธีกรรม ดังนั้นการจัดงานเลี้ยงในบ้านเราคงจะต้องมีขนม, น้ำ และอาหารเป็นธรรมดา]

อย่างไรก็ตาม คนไทยปัจจุบันรู้จักเทศกาลฮาโลวีนเหมือนกับที่รู้จักเทศกาลต่าง ๆ ตามประเพณีของชาวยุโรป เช่น ฮีสเตอร์ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส หรือวันวาเลนไทน์ ซึ่งในคืนวันฮาโลวีนในกรุงเทพฯ มักจะจัดงาน โดยเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวยามราตรีแต่งกายด้วยชุดแฟนซี สวมหน้ากากเป็นปีศาจรูปร่างต่าง ๆ เพื่อเป็นสีสันยามค่ำคืนฮาโลวีน